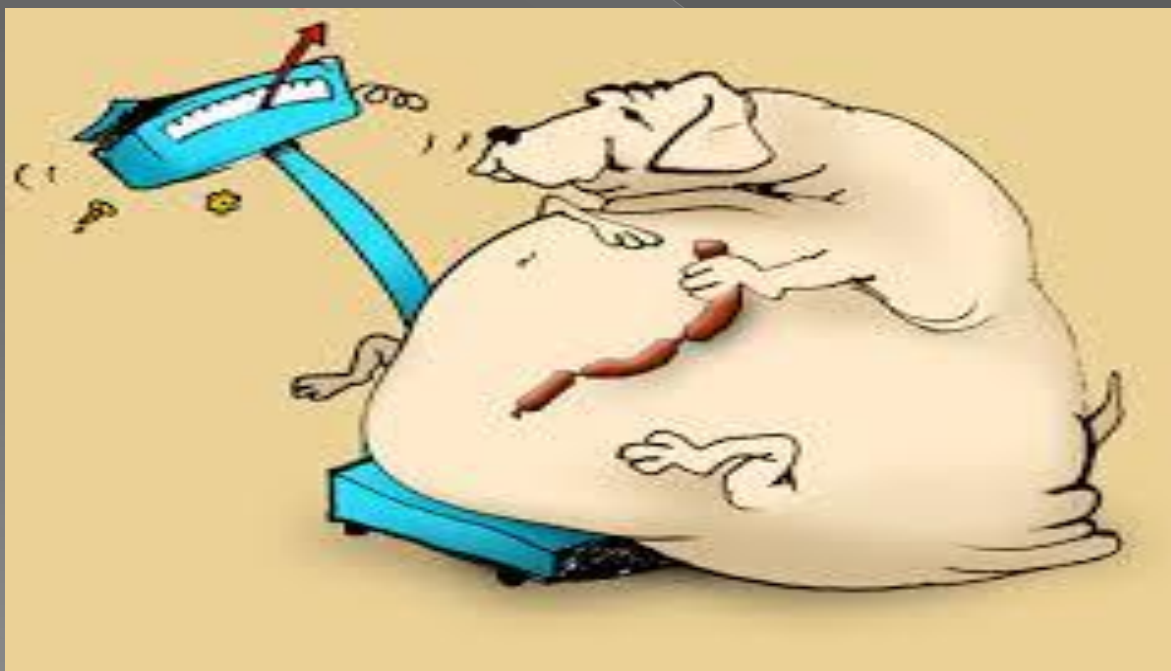

Otyłość

mgr Dominika Knop

Co to jest otyłość???

- Otyłość jest chorobą ogólnoustrojową , ma charakter przewlekły. Jej najczęstszą przyczyną jest nadmierne nagromadzenie tkanki tłuszczowej, ($> 25\%$ należnej masy ciała u kobiet i $> 15\%$ u mężczyzn).
- Nadmierny rozrost tkanki tłuszczowej wynika zazwyczaj ze zwiększonej liczby adipocytów (hiperplazja) ich rozmiaru (hipertrofia) lub obu tych parametrów jednocześnie.

Podział otyłości :

- **Pierwotna**– (prosta, pokarmowa, zewnętrzna), która wynika z nadmiaru spożywanej żywności, co prowadzi do dodatniego bilansu energetycznego. Stanowi 95% przypadków otyłości

- ◎ **Wtórna** – (objawowa, wewnątrzpochodna), która jest objawem zaburzeń metabolicznych, np. niedoczynności tarczycy, nadczynności kory nadnerczy, chorób ośrodkowego układu nerwowego i wad chromosomalnych. Stanowi 5% przypadków otyłości

Przyczyny otyłości

- Czynniki dziedziczne określają regulację apetytu, zdolność spalania węglowodanów, preferencje żywieniowe, wybór produktów bogatych w tłuszcz i cukier.

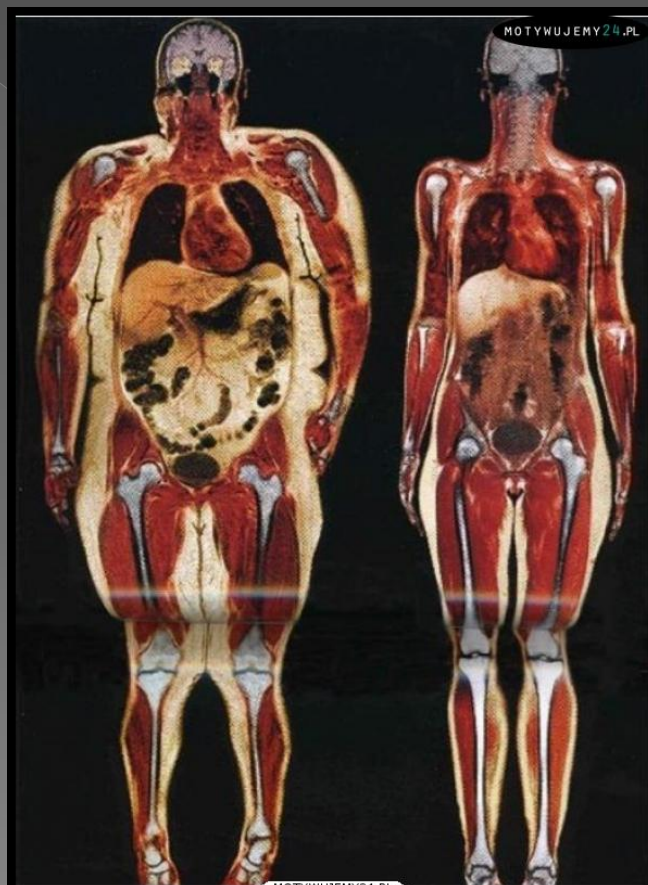
Środowiskowe są podstawową przyczyną otyłości, do której zalicza się:

- - nadmierne spożywanie wysokoenergetycznej żywności (tłuszczu, cukru)
- - siedzący tryb życia
- - pojadanie między posiłkami
- - rodzaj zawodu
- - czynniki emocjonalne

Wpływ na masę ciała ma także stosowanie używek:

- alkohol dostarcza, tzw. „pustych kalorii”, spożywany codziennie w nadmiarze zwiększa ryzyko nadwagi i otyłości, poza tym prowadzi do chorób min. układu krążenia, trzustki, wątroby.

Grube kości, powiadasz?

Jak rozpoznać otyłość?

- Do oceny stopnia otyłości używa się wskaźnika BMI (body mass index), który definiuje stosunek masy ciała w kilogramach do wzrostu wyrażonego w metrach do kwadratu .

Można go obliczyć według wzoru :

Masa ciała [kg]

BMI = -----

Wzrost [m²].

Klasyfikacja nadwagi i otyłości u osób dorosłych wg BMI (wg WHO, 1998r)

- **Niedowaga** $< 18,5$
- **Norma** $18,5 - 24,9$
- **Nadwaga** ≥ 25
- **Otyłość I st** $30,0 - 34,9$
- **Otyłość II st** $35,0 - 39,9$
- **Otyłość III st** ≥ 40

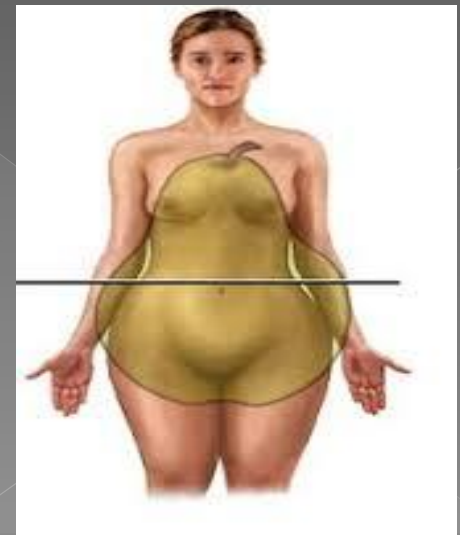

Wzór Broca

- ◉ wzór Broca dla kobiet
należna masa ciała [kg] = (wzrost [cm] – 100) x 0,85
- ◉ wzór Broca dla mężczyzn
należna masa ciała [kg] = (wzrost [cm] – 100) x 0,90

Typy otyłości oraz parametry ich rozpoznania:

- ◉ **Pośladkowo – udową** (typu „gruszka”, obwodowa, ginoidalna). Występuje częściej u kobiet. Tkanka tłuszczowa magazynuje się głównie nad mięśniem trójgłowym ramienia, na pośladkach i udach oraz na wzgórku łonowym. Ten typ otyłości jest mniej groźny, ale równocześnie trudnej pozbyć się zbędnych kilogramów.

- ◎ **Brzuszną** (typu „jabłko”, centralna, androidalna, trzewna). Tkanka tłuszczowa odkłada się głównie wewnątrz jamy brzusznej, bocznych powierzchni klatki piersiowej, na karku i podbródku. Tłuszcz w tym typie otyłości uważany jest za szczególnie niebezpieczny, ponieważ zwiększa ryzyko choroby niedokrwiennej serca, nadciśnienia tętniczego, niekorzystnie wpływa na profil lipidowy, zwiększa krzepliwość krwi, upośledza tolerancję glukozy.

Rozpoznanie otyłości brzusznej wg obwodu talii wg IDF 2005:

- Kobiety: ≥ 80 cm
- Mężczyźni: ≥ 94 cm
- ⦿ Wartości wynoszące u kobiet 80cm lub powyżej, a u mężczyzn 94cm lub powyżej oznaczają otyłość brzuszną. Obwód pasa wiąże się z ilością tkanki tłuszczowej wewnątrzbrzusznej.

WHR, (waist to hip circumference ratio)

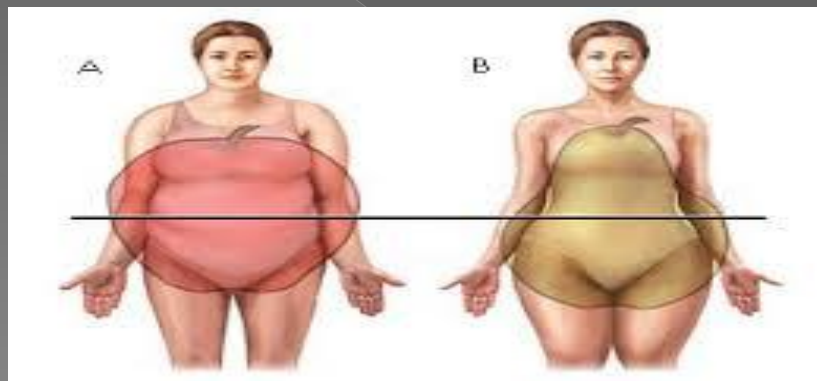
określa rozmieszczenie tkanki tłuszczowej na ciele. Jest to stosunek obwodu talii do obwodu bioder wyrażony w centymetrach. Wynik powyżej 0,8 u kobiet i powyżej 1 u mężczyzn sugeruje otyłość typu brzuszego, jeśli WHR wynosi poniżej 0,8 u kobiet i poniżej 1 u mężczyzn to oznacza otyłość obwodową

Poszczególne wartości WHR a rodzaj otyłości wg WHO

• Androidalna

Gynoidalna

➤ Kobiety	$\geq 0,8$	$< 0,8$
➤ Mężczyźni	≥ 1	< 1

Redukcja masy ciała

- Niezależne od czynników, które spowodowały nadmiar masy ciała, jedynym sposobem na jego redukcję jest uzyskanie ujemnego bilansu energetycznego oraz zmiana nawyków żywieniowych.

Cud jak schudniesz !!!

- Możemy znaleźć wiele tzw. cudownych diet min. kapuściana, głodówka, białkowa, mleczna, białkowo-tłuszczowa, ubogowęglowodanowa, dr. Atkinsa, Cambridge, dla grup krwi, Kopenhadzka i jeszcze wiele innych. Takie diety zazwyczaj powodują szybka utratę wagi, lecz ich efekt nie pozostaje długotrwały. W wyniku dłuższego i częstego stosowania diet jednoskładnikowych lub głodówek mogą wystąpić niedobory witamin, składników mineralnych, utrata białka, może dojść do zaburzeń gospodarki wodno-elektrolitowej oraz w skrajnych przypadkach do kwasicy.

- Najbardziej trwałe rezultaty, nie stwarzając przy tym zagrożenia dla organizmu daje odchudzanie powolne. Bezpieczny spadek masy ciała oznacza ubytek 0,5-1,0 kg tygodniowo, tj. 2-4 kg miesięcznie. Najlepsze wyniki daje dieta ubogoenergetyczna.

Dieta niskoenergetyczna powinna:

- Zawierać 4-5 małych posiłków w ciągu dnia
- Dostarczać mniej kalorii niż potrzebuje tego organizm
- Być urozmaicona
- Dostarczać wszystkich niezbędnych składników odżywczych
- Uwzględniać upodobania żywieniowe
- Być prosta w przygotowaniu
- Być odpowiednia do długotrwałego stosowania
- Być łatwa w stosowaniu w warunkach domowych, jaki poza nimi
- Stanowić model żywieniowy w przyszłości

- ⦿ Dla osób z nadmiarem kilogramów źródłem energii, oprócz pożywienia, ma być nagromadzona tkanka tłuszczowa. 1 kg tkanki tłuszczowej jest równy 7000 kcal, więc aby stracić 1 kg masy ciała w czasie tygodnia należy zmniejszyć podaż kalorii o 1000 dziennie. Jeśli chcemy pozbyć się 0,5 kg tygodniowo, należy wtedy zredukować dzienną dawkę kalorii o 500. Uzupełnienie dziennej dawki pokarmowej w postaci witamin i minerałów jest konieczne tylko wtedy, gdy stosowanie diety przedłuża się i jej wartość energetyczna nie przekracza 1200 kcal na dobę.

Tłuszcze

- ⦿ 25-30% energii powinno pochodzić z tłuszczu.
- ⦿ Należy ograniczyć tłuszcze nasycone, czyli pochodzenia zwierzęcego(smalec, słoninę) , a zwiększyć spożycie ryb, oraz olei roślinnych.
- ⦿ Zaleca się spożycie ≤ 40 g tłuszczu na dobę, z czego 25-30 g to tłuszcz niewidoczny znajdujący się w produktach białkowych.

- ◉ W ramach dozwolonych ilości zaleca się oleje roślinne oraz margaryny poddawana procesowi estryfikacji i wzbogacane w witaminy.
- ◉ Tłuszcze zwierzęce znajdujące się w mleku, jajach, mięsie, drobiu, wędlinach, maśle i śmietanie powinny dostarczać $10 \leq \%$ całodziennego zapotrzebowania energetycznego.

W jaki sposób ograniczyć tłuszcz?

- ◉ Należy usuwać z mięsa tłuste kawałki, zdejmować skórę
- ◉ Unikać kiełbas, pasztetów , podrobów, i parówek
- ◉ Wybierać mleko niskotłuszczowe, chude sery, drób, wędliny, ryby,
- ◉ Gotować lub piec we foli

Węglowodany

- ◉ Węglowodany powinny stanowić $> 50\%$ całodzienniej racji pokarmowej
- ◉ Należy wybierać pieczywo razowe, chrupkie, kasza gryczana, otręby.
- ◉ Pieczywo jasne, makarony oraz pozostałe kasze podaje się w ograniczonej ilości

Puste kalorie

- ⦿ Należy ograniczyć słodycze gdyż dostarczają dużą dawkę energii a mało składników odżywczych.
- ⦿ Ograniczeniu podlega również spożycie soków, słodkich napojów oraz alkoholu.
- ⦿ Jedna szklanka soku to około 100 kcal.
- ⦿ Wypijanie 2 piw tygodniowo przy źle zbilansowanej diecie prowadzi do wzrostu masy ciała o 3kg w ciągu roku.

Warzywa

- ◉ Zaleca się spożywanie dużych ilości warzyw ze względu na małą wartość energetyczną , a dużą zawartość błonnika.

Warzywa < 25 kcal w 100g

- ◎ boćwina, brokuły, cebula, cykoria, grzyby, kabaczek, kalafior, kalarepa, kapusta kiszona, ogórki, papryka, pomidor, rabarbar, rzepa, rzodkiewka, sałata, szparagi, szpinak;

Warzywa 25-50 kcal w 100g

- ◉ bób, brokiew, brukselka, buraki, dynia, fasolka (strączki), groszek zielony, jarmuż, kapusta czerwona i włoska, marchew, pietruszka, pory, salsefia oraz seler. W ramach przestrzegania tej diety można zjeść na obiad 1 duży lub 2 małe ziemniaki (100 g to 60–87 kcal)

Warzywa 70-400 kcal w 100g

- ziarna soi (100 g — 400 kcal), suszony groch, fasola, soczewica (100 g — 350 kcal), konserwowane ziarna groszku zielonego, kukurydzy (100 g — 70 kcal)

Owoce

- Owoce powinny być spożywane codziennie w umiarkowanych ilościach ok. 300g
- Nie powinno się zastępować je sokami owocowymi.

Spożycie owoców odpowiadające 100 kcal

- ◎ 3 plastry ananasa konserwowanego, 830 g arbuza, średni banan, 2 średnie brzoskwinie, 3 średnie cytryny, 1 szklanka czarnych jagód, 1,5 szklanki czereśni, 1 duży grejpfrut, 2 małe gruszki, 2 średnie jabłka, 2 kiwi, 1 szklanka malin, 4 mandarynki, 6 moreli, 2 małe pomarańcze, 2 szklanki czarnych porzeczek, 2,5 szklanki czerwonych porzeczek, 3 szklanki poziomek, 10 śliwek, 20 truskawek, 30 winogron, 40 wiśni lub 1 szklanka żurawin.

Pozostałe zalecenia

- ⦿ Białko należy spożywać $> 0,8$ g na kg należnej masy ciała
- ⦿ Ograniczyć spożycie soli do , 5g na dobę
- ⦿ Zaleca się wypijanie 1,5 – 2 l wody dziennie.

● DZIEKUJĘ ZA
UWAGĘ

